

FARKLI SOSYO-EKONOMİK KOŞULLARA SAHİP ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN SPORA KARŞI İLGİLERİNE ETKİ EDEN FAKTÖRLERİN ARAŞTIRILMASI*

Selim ASAN¹, Zinnur GEREK²

ÖZ

Bu araştırmanın amacı farklı sosyo-ekonomik koşullara sahip ortaokul öğrencilerinin spora karşı ilgilerine etki eden faktörler tespit ederek öğrencilerin spora karşı tutumlarını belirlemek ve bu konu üzerine öneriler geliştirmektir. Çalışmada Temel C.(2004) tarafından geliştirilmiş olan ilgi ölçeği kullanılmıştır. Çalışmaya Altı, Yedi ve Sekizinci sınıflarda okuyan 1632 öğrenci arasından gönüllü olarak rastgele seçilmiş 315 Erkek, 279 Kadın olmak üzere toplam 594 öğrenci katılmıştır. Elde edilen verilerde ailenin gelir seviyesi, sosyal çevre ve cinsiyet ile boş zamanlarda spor yapma, spora karşı ilgi, düzenli spor yapma durumları gibi değişkenlerle karşılaştırılmıştır. Çalışmada betimsel araştırma yöntemlerinden biri olan genel tarama modeli kullanılmış ve istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar elde edilmiştir. Bu sonuçlardan hareketle öğrencilerin spora karşı ilgilerinin yüksek oranlarda olduğu tespit edilmiş ve bu ilgilerinin cinsiyete, ailelerin gelir durumuna, boş zamana, ailelerin spora karşı tutumlarına göre farklılıklar gösterdiği bulunmuştur.

Sonuç olarak erkeklerin spora ilgilerinin daha yüksek olduğu, gelir seviyesi arttıkça spora olan ilginin arttığı bulunmuştur. Çocukların spora ilgili olmalarına karşın bahsi geçen etmenler yüzünden sporu bir yaşam tarzı olarak benimsemelerinde ve hayatlarına yansıtmakta zorluklar yaşadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Spor, Sosyo-ekonomik Yapı, Gelir Seviyesi.

THE RESEARCH OF THE ASPIRING FACTORS THAT INFLUENCE THE SPORTS INTERESTS OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS WHO HAVE DIFFERENT SOCIO-ECONOMIC STANDARTS

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the factors that affect the interest of middle school students with different socio-economic conditions and to determine their attitudes towards sports and develop suggestions on this subject. Interest scale developed by Temel C. (2004) was used in the study. A total of 594 students (315 males, 279 females) were randomly selected from 1632 students attending six, seven and eighth grades. In the data obtained, the income level of the family, social environment and gender were compared with the variables such as sporting in leisure time, interest in sports and regular sports. In this study, the general screening model, which is one of the descriptive research methods, was used and significant results were obtained. Based on these results, students showed that their interest in sports was high rates, and their interests differed according to gender, income status of families, leisure time, attitudes of families to sports.

As a result, it has been found that the interest of men in sports is higher and the interest in sport increases as the income level increases. Although children are interested in sports, it has been found that they have difficulties in adopting sports as a lifestyle and reflecting on their lives.

Keywords: Sport, Socioeconomic, Income Level.

¹ MEB, Erzurum Spor Lisesi, Erzurum.

Atabesbd,2019;21(2)

² Gaziantep Üniversitesi, Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Türk Halk Oyunları Bölümü, Gaziantep.

* 2013 Yılında yayınlanan yüksek lisan tezinden alınmıştır.

GİRİŞ

İnsan, yaşamını daha sağlıklı ve nitelikli şekilde sürdürebilmek için harekete ihtiyaç duyar. Bu ihtiyaç hayatın her döneminde etkisini sürdürür. Spor, öncelikli olarak insanlara hitap ettiği için amaç, ister sağlıklı ve iş verimi yüksek bir toplum yaratmak olsun, ister geleceğe güvenle bakabilecek yapıcı, yaratıcı bir gençlik yetiştirmek olsun, ister sosyal çözülmeye ve yabancılaşmaya karşı kullanılacak bir araç olsun sporun günümüzde çok etkin ve vazgeçilmez bir sosyal olgu durumuna geldiği açık bir gerçektir (Yetim, 2005).

Çocuklar için spor, sağlıklı bir fiziksel gelişimin yanında zihinsel ve sosyal gelişim süreçlerinin tamamlanması için de önemlidir. Çocuğu hayata hazırlayıp, sosyalleşme sürecini etkileyen birçok faktör vardır. Bunlar; aile, arkadaş, okul, kitle iletişim araçları ve oyun gibi etkinliklerdir. Bu faktörler yerine göre çocuğun sosyalleşmesinde farklı oranlarda etkilemesine karşın aynı zamanda sosyalleşme araçları olarak da kabul edilmektedirler (Tel, 2003).

Toplum ve birey için çok önemli bir olgu olan sosyalleşmeyi; bireyin doğuştan itibaren toplumsal bir kimlik kazanmasında geçirdiği aşamaların tümü olarak tanımlanabilir. Sosyalleşme süreci ise doğum ile birlikte başlayan yaşam boyunca bireysel karakterin gelişmesi ve toplum içerisinde bireyin anlamlı bir yer edinmesidir. Sosyalleşme süreci ölümle son bulmaktadır. Bireylerde sosyalleşmenin gerçekleşmemesi toplumsal açıdan önemli problemlerin doğmasına neden olur. Bu problemlerin ortadan kaldırılması ve toplumsal hayatın yaşanabilir bir hal alması için resim, müzik, dans, tiyatro gibi değişik sanat etkinliklerinin yanında her kesimin ve her yaştan bireyin yetenekleri ölçüsünde yapabilecekleri spor aktivitelerinden de yararlanılabilir (Şahan, 2007).

Her toplumsal kurum gibi spor da, kimi görünür, kimi gizli, kimi doğal binlerce ipele toplumun gövdesine bağlıdır (Özbaydar, 1983). Şundan eminiz ki spor insan yaşamında ve toplum sağlığında önemli yer tutan olaylar kümesidir. Sporun varoluşu ile toplumların meydana gelmesi arasında doğrudan bir ilişki vardır (Fişek, 1998). Bu anlamlı ilişki sporun toplumsal süreçler yolu ile şekillenmesinden kaynaklanmaktadır. Bu nedenle spor, kendi kendine meydana gelmemiştir. Özellikle, toplumdaki ilişkiler yolu ile ortaya çıkarak, değişir ve yeniden biçim kazanır. Bunun sonucu olarak spor, hem toplumu etkilemekte hem de toplumdan etkilenmektedir (Kale, 1994). Spor toplum yaşamına çok değişik yollardan girerek bireyleri doğrudan ve dolaylı olarak kendine bağlamış ve her zaman toplumun ilgisini çekmeyi başarmış bir sosyal olgu olmuştur. Eskiden gelişmiş ülkelerde zenginlerin yapmış olduğu spor aktiviteleri, günümüzde toplumun her kesiminin ilgi gösterdiği, hatta aktif ve pasif olarak katıldıkları bir faaliyet haline gelmiştir.(Kılıcıgil, 1998). Çolakoğlu ise sporun milli düzeyde

birleştirici, birlik ve beraberliği sağlayıcı, sosyal ve toplumsal rollerinin yanında, milletlerarası düzeyde ülkeleri birbirine yaklaştıracı ve barışın sağlanması ve dostluk ilişkilerinin gelişmesinde kilit rollerini vurgulamıştır.

Sporun insan hayatını etkileyen birçok yönü olmasına karşın, spor yapmayı ve spora olan ilgiyi etkileyen birçok faktör olduğu da unutulmamalıdır. Bu faktörlerin başında da sosyo-ekonomik yapı gelmektedir. Sosyo-ekonomik yapı ile insanlar arasında doğrudan bir ilişki vardır. Sosyal yapıyı nüfus oluşturur. Nüfus olmadan bir sosyal yapının meydana gelmesi mümkün değildir. Nüfusun mutlak miktarı, cinsiyete göre dağılımı ve artış hızı, şehirli veya köylü olma özelliği, meslekteki yeri bakımından durumu, iktisadi faaliyet kollarına göre dağılımı, yaş gruplarına göre dağılımı, eğitim ve ekonomik durumları yanında bu insanlar tarafından işlenmiş ve değerlendirilmiş fiziki ve coğrafi çevre gibi unsurlar, bir yerin sosyo-ekonomik yapısı hakkında bilgi vermektedir (Gönülaçar, 2010). Sosyo-ekonomik yapının, insanları her yönüyle etkileyen özellikler göstermesi sebebiyle sporun yaygınlaşmasına önemli katkıları vardır. Sosyo-ekonomik yapıyı oluşturan kişilerin doğup büyüdüğü çevre, insan tarafından işlenmiş ve değerlendirilmiş olan fiziki çevre, ekonomik güç şartları sportif faaliyetin hangi branşta yoğunlaşacağına ışık tutmaktadır (Seven , 2003).

Bu noktadan hareketle; bu çalışmada farklı sosyo-ekonomik koşullara sahip ortaokul öğrencilerinin spora karşı ilgilerine etki eden faktörlerin araştırılması amaçlanmaktadır.

Çalışmanın Amacı

Erzurum'daki farklı sosyo-ekonomik koşullara sahip ortaokul öğrencilerinin spora karşı ilgilerine etki eden faktörlerin araştırılması amacı ile;

1. Öğrencilerin cinsiyetlerine, oturdukları semte, ailelerinin gelir durumuna göre boş zamanlarında spor yapma ve spora ilgi duyma durumlarında farklılıklar olup olmadığına
2. Öğrencilerin spora ilgi duymama nedenlerinin neler olduğuna
3. Öğrencilerin ailelerinin gelir durumuna göre düzenli olarak spor yapma, spor yapmalarını engelleyen sebepler ve ailelerinin spor yapmalarını destekleme durumlarındaki farklılıklar araştırılmıştır.

YÖNTEM

Bu çalışmada betimsel araştırma yöntemlerinden biri olan genel tarama modeli kullanılmıştır. Genel tarama modeli, çok sayıda elemandan oluşan bir evrenden, evren hakkında

genel bir kaniya varmak amacıyla evrenin tamamını ya da ondan alınacak bir grup, örnek veya örneklem üzerinde yapılan tarama araştırmalarıdır (Karasar, 2005).

Çalışmanın evrenini; 2012-2013 eğitim-öğretim yılı itibariyle Erzurum ilinde Yakutiye ve Palandöken ilçelerinde bulunan 5 resmi 2 özel okul oluşturmaktadır. Semtler ve okullar alt, orta ve üst düzey sosyo-ekonomik yapıları temsil edecek şekilde belirlenmiştir.

Örneklem grubunu ise; çalışma evreninde belirlenen okullardan 6,7 ve 8 sınıfta okuyan 1632 öğrenci oluşturmaktadır ve okullarından gönüllü olarak rastgele seçilmiş 315 Erkek, 279 Kadın olmak üzere toplam 594 öğrenciden ibarettir.

Temel, C. tarafından geliştirilmiş olan ilgi ölçeği tarafımızca güncellemeler yapılarak kullanılmıştır. 2013 yılı asgari ücret miktarı ve Türk Lirasındaki sıfırların atılması nedeni ile asgari ücret ve aylık gelir ile ilgili sorular güncellenmiştir. Bahsi geçen ölçek toplam yirmi altı sorudan oluşmaktadır. Çalışmadaki sorular öğrencilerin bireysel özelliklerini, ailelerinin sosyo-ekonomik durumlarını, öğrencilerin spora olan ilgilerini, öğrencilerin spora olan ilgilerinin başlamasını sağlayan etkenleri, öğrencilerin spora ilgileri olmasına karşın spor yapmalarını engelleyen etkenleri, ailelerinin ve buldukları çevrenin spora olan ilgilerini, öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme faaliyetlerini, buldukları semt ve okullarındaki spor tesislerinin değerlendirmelerini içermektedir. İstatistiksel hesaplamalar katılımcıların veri toplama aracındaki sorulara vermiş oldukları cevapların karşılaştırılması ile yapılmıştır.

Araştırmamızın çalışma evrenini oluşturan Erzurum ilinde Yakutiye ve Palandöken ilçelerinde bulunan MEB'e bağlı 5 resmi 2 özel okula Kasım 2012 yılında uygulanmıştır. Bunun için öncelikle 08.05.2012 tarihli ve 2012.22.12 sağlık bilimleri etik kurul onayı daha sonra İl Milli Eğitim Müdürlüğü aracılığı ile 05.10.2012 tarihli 27183 sayılı valilik izini alınarak çalışmalar başlatılmıştır. Ölçek katılımcılara okullarında bire bir uygulanmış ve okullarda görev yapan beden eğitimi öğretmenleri ve okul idarecilerinin yardımı ile 2 haftalık bir çalışma sonucunda araştırmacı tarafından toplanmıştır. 594 öğrenciye anket uygulanmasına rağmen 11 öğrencinin geçersiz cevaplar verdiği tespit edilerek anketleri iptal edilmiş 583 öğrencinin verdiği cevaplar dikkate alınmıştır. Anketler uygulandıktan sonra okullardaki farklılıklar dikkate alınarak numaralandırılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 16.0 For Windows programına girilmiştir.

Öğrencilerin sorulara verdikleri yanıtların cinsiyet, oturdukları semt, ailelerin gelir durumuna göre farklılıkların olup olmadığına bakılmıştır. Çalışmamızdaki verilerin kategorik (gruplandırılmış) olmasından dolayı ve kategorik veri karşılaştırılması yapıldığı için ki-kare, frekans ve betimsel yöntemler ile değerlendirilerek yorumlar ve karşılaştırmalar yapılmıştır. $P < 0.01$ anlamlılık düzeyi esas alınmıştır.

BULGULAR

Çalışmaya katılan deneklerin bazı özellikleri (cinsiyet, yaş ve aile gelir durumu) Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1. Öğrencilerin Cinsiyet, Yaş ve Ailelerinin Gelir Durumuna Göre Dağılımları

		Kişi Sayısı	Yüzde %
Cinsiyet	Erkek	309	53,0
	Kadın	274	47,0
	Toplam	583	100
Yaş	12	175	30,0
	13	213	36,5
	14	195	33,4
	Toplam	583	100
Aile Gelir Durumu	Asgari Ücretten Az	66	11,3
	Asgari Ücret (701 TL)	75	12,9
	701-1000 TL	72	12,3
	1001-1500 TL	99	17,0
	1501-2500 TL	144	24,7
	2501 TL ve Üzeri	127	21,8
	Toplam	583	100

Öğrencilerin % 53,0’ü erkek iken %47,0’si ise kadındır. Öğrencilerin %30,0’u 12 yaşında iken %36,5’i 13 yaşında ve %33,4’ü ise 14 yaşındadır. Öğrencilerin ailelerinin %11,3’ünün geliri asgari ücretten az iken %12,9’unun geliri asgari ücret, %12,3’ünün geliri 701-1000 TL arasında, %17,0’sinin geliri 1001-1500 TL arasında, %24,7’sinin geliri 1501-2500 TL arasında ve %21,8’inin geliri ise 2501 TL ve üzerindedir.

Tablo 2. Öğrencilerin Cinsiyetlerine ve Ailelerinin Gelir Durumuna Göre Boş Zamanlarında Spor Yapma Durumları

Boş Zamanda Spor Yapma		Evet		Hayır		Ki-Kare	P
		N	%	N	%		
Cinsiyet	Erkek	121	39,2	188	60,8	60,216	0,000*
	Kadın	30	10,9	244	89,1		
	Toplam	151	25,9	432	74,1		
Aile Gelir Durumu	Asgari Ücretten Az	5	7,6	61	92,4	43,985	0,000*
	Asgari Ücret (701 TL)	7	9,3	68	90,7		
	701-1000 TL	11	15,3	61	84,7		
	1001-1500 TL	28	28,3	71	71,7		
	1501-2500 TL	52	36,1	92	63,9		
	2501 TL ve Üzeri	48	37,8	79	62,2		
	Toplam	151	25,9	432	74,1		

*(P<0.01)

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre boş zamanlarında spor yapma durumlarının farklılaşmış ve gruplar arasında anlamlı bir sonuç oluşu görülmüştür (Ki-Kare:43,985, p:0,000). Erkeklerin %39,2'si boş zamanlarında spor yapıyor iken kadınların %10,9'u boş zamanlarında spor yapmaktadır. Erkeklerin boş zamanlarında spor yapma oranı kadınların boş zamanlarında spor yapma oranlarından yüksektir. Öğrencilerin oturdukları semte göre boş zamanlarında spor yapma durumları incelenmiş ve gruplar arasında anlamlı sonuçlar olduğu görülmüştür (Ki-Kare:30,825, p:0,000). Ailesinin geliri asgari ücretten az olanların %7,6'sı boş zamanlarında spor yapıyor iken, geliri asgari ücret olanların %9,3'ü, 701-1000 TL arasında geliri olanların %15,3'ü, 1001-1500 TL arasında geliri olanların %28,3'ü, 1501- 2500 TL arasında geliri olanların %36,1'i ve 2501 TL ve üzeri geliri olanların ise %37,8'i boş zamanlarında spor yapmaktadır. Gelir düzeyi arttıkça öğrencilerin boş zamanlarında spor yapma oranının da arttığı görülmektedir.

Tablo 3. Öğrencilerin Cinsiyetlerine ve Ailelerinin Gelir Durumuna Göre Spora İlgili Duyma Durumları

Spor İlgili Duyma		Evet		Kısmen		Hayır		Ki-Kare	p
		N	%	N	%	N	%		
Cinsiyet	Erkek	254	82,2	40	12,9	15	4,9	32,258	0,000*
	Kadın	168	61,3	83	30,3	23	8,4		
	Toplam	402	72,4	123	21,1	38	6,5		
Aile Gelir Durumu	Asgari Ücretten Az	44	66,7	14	21,2	8	12,1	20,179	0,028*
	Asgari Ücret (701 TL)	46	61,3	19	25,3	10	13,3		
	701-1000 TL	50	69,4	15	20,8	7	9,7		
	1001-1500 TL	71	71,7	24	24,2	4	4,0		
	1501-2500 TL	109	75,7	29	20,1	6	4,2		
	2501 TL ve Üzeri	102	80,3	22	17,3	3	2,4		
	Toplam	422	72,4	123	21,1	38	6,5		

*(P<0.01)

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre spora ilgi duyma durumlarının tespiti yapılmıştır ve gruplar arasında anlamlı sonuçlar elde edilmiştir (Ki-Kare:32,258, p:0,000). Erkeklerin %82,2'si spora ilgi duyuyor iken kadınların %61,3'ü spora ilgi duymaktadır. Uygulanan Ki-Kare testi sonucunda öğrencilerin cinsiyete göre spora ilgi duyma durumları arasında ilişki bulunmaktadır. Erkeklerin spora ilgi duyma oranı kadınların spora ilgi duyma oranlarından yüksektir. Öğrencilerin ailelerinin gelir durumuna göre spora ilgi duyma durumlarına bakıldığında gruplar arasında anlamlı sonuçların elde edildi görülmektedir (Ki-Kare:20,179, p:0,028). Ailesinin geliri asgari ücretten az olanların % 66,7'si spora ilgi duyuyor iken geliri asgari ücret (701 TL) olanların % 61,3'ü, 701-1000 TL arasında geliri olanların % 69,4'ü, 1001-1500 TL arasında geliri olanların % 71,7'si, 1501-2500 TL arasında geliri olanların %75,7'si ve 2501 TL ve üzeri geliri olanların ise % 80,3'ü spora ilgi duymaktadır. Gelir düzeyi arttıkça öğrencilerin spora ilgi duyma oranı da artmaktadır.

Tablo 4. Öğrencilerin Spora İlgi Duymama Nedenlerine İlişkin Dağılımlar

Spora İlgi Duymama Nedenleri	Kişi Sayısı	Yüzde%
Boş Vaktim Yok	14	2,4
Spora İlgi Duymuyorum	14	2,4
Rahatsızlığım Nedeni ile Spora İlgi Duymuyorum	3	0,5
Ailem İzin Vermiyor	5	0,9
Çevrem Spor Yapmamı Uygun Bulmuyor	6	1,0
Toplam	42	7,2

*(P<0.01)

Öğrencilerin % 2,4'ü boş vakti olmadığından dolayı spora ilgi duymuyor iken % 2,4'ü spora ilgi duymamakta, % 0,5'i rahatsızlığından dolayı spora ilgi duymamakta, % 0,9'u ailesi izin vermediğinden dolayı spora ilgi duymamakta ve % 1,0'i ise çevresi spor yapmasını uygun bulmadığından dolayı spora ilgi duymamaktadır.

Tablo 5. Öğrencilerin Ailelerinin Gelir Durumuna Göre Düzenli Olarak Spor Yapma Durumları

Düzenli Olarak Spor Yapma		Gelir						Toplam	Ki-Kare	P
		Asgari Ücretten Az	Asgari Ücret (701 TL)	701-1000 TL	1001-1500 TL	1501-2500 TL	2501 TL ve Üzeri			
Evet	N	21	29	29	54	95	87	315	43,761	0,000*
	%	31,8	38,7	41,4	55,1	66,0	68,5	54,3		
Hayır	N	45	46	41	44	49	40	265		
	%	68,2	61,3	58,6	44,9	34,0	31,5	45,7		
Toplam	N	66	75	70	98	144	127	580		
	%	100	100	100	100	100	100	100		

*(P<0.01)

Öğrencilerin ailelerinin gelir durumuna göre düzenli spor yapma durumlarının tespiti yapılmıştır ve gruplar arasında anlamlı sonuçlar elde edilmiştir (Ki-Kare:43,985, p:0,000). Ailesinin geliri asgari ücretten az olanların % 31,8'i düzenli olarak spor yapıyor iken geliri asgari ücret olanların % 38,7'si, 701-1000 TL arasında geliri olanların % 41,4'ü, 1001-1500 TL arasında geliri olanların % 55,1'i, 1501-2500 TL arasında geliri olanların % 66,0'sı ve 2501 TL ve üzeri geliri olanların ise % 68,5'i düzenli olarak spor yapmaktadır. Gelir düzeyi arttıkça öğrencilerin düzenli olarak spor yapma oranı da artığı söylenebilir.

Tablo 6. Öğrencilerin Ailelerin Gelir Durumuna Göre Spor Yapmalarını Engelleyen Sebepler

Spora İlgili Duyma		Gelir						Toplam	Ki-Kare	p
		Asgari Ücretten Az	Asgari Ücret (701 TL)	701-1000 TL	1001-1500 TL	1501-2500 TL	2501 TL ve Üzeri			
Maddi İmkânsızlık	N	24	18	5	3	2	0	52	129,356	0,000
	%	36,4	24,3	7,2	3,1	1,5	0,0	9,4		
Yeterli Zamanın Olmaması	N	16	20	20	36	57	49	198		
	%	24,2	27,0	29,0	37,5	42,5	42,6	35,7		
Çevremde Yapmak İstediyim Spora Ait Tesisinin Olmaması	N	9	21	19	20	35	25	129		
	%	13,6	28,4	27,5	20,8	26,1	21,7	23,3		
Ailemin Spor Yapmama Olumlu Yaklaşmaması	N	7	8	8	13	10	12	58		
	%	10,6	10,8	11,6	13,5	7,5	10,4	10,5		
Sosyal Çevremin Spor Yapmama Olumlu Yaklaşmaması	N	1	3	8	3	4	4	23		
	%	1,5	4,1	11,6	3,1	3,0	3,5	4,2		
Spor Yapmamın Okul Başarıma Olumsuz Etkisinin Olacağına Ait Kişisel Düşüncem	N	9	4	9	21	26	25	94		
	%	13,6	5,4	13,0	21,9	19,4	21,7	17,0		
Toplam	N	66	74	69	96	134	115	554		
	%	100	100	100	100	100	100	100		

*(P<0.01)

Öğrencilerin ailelerin gelir durumuna göre spor yapmalarını engelleyen etmenlerin tespiti yapılmıştır ve gruplar arasında anlamlı sonuçlar elde edilmiştir (Ki-Kare:129,356, p:0,036). Öğrencilerin % 9,4'ü maddi imkânsızlık, % 35,7'si yeterli zamanın olmaması, %23,3'ü çevremde yapmak istediğim spora ait spor tesisinin olmaması, % 10,5'ı ailemin spor yapmama olumlu yaklaşmaması, % 4,2'si sosyal çevremin spor yapmama olumlu yaklaşmaması, % 17,0'si spor yapmamın okul başarıma olumsuz etkisinin olacağına ait kişisel düşüncem olduğu saptanmıştır. Spor yapmayı engelleyen sebebi maddi imkânsızlık olarak belirten öğrencilerin ailelerinin gelir durumu asgari ücretten az ve asgari ücret olanların oranı diğer gelir durumuna sahip ailelerin oranından daha yüksektir. Spor yapmayı engelleyen sebebi yeterli zamanın olmaması olarak belirten öğrencilerin ailelerinin gelir durumu 1501-2501 TL

ve 2501 TL ve üzerinde olanların oranı diğer gelir durumuna sahip ailelerin oranından daha yüksektir. Spor yapmayı engelleyen sebebi sosyal çevremin spor yapmama olumlu yaklaşmaması olarak belirten öğrencilerin ailelerin gelir durumu 701-1500 TL arasında olanların oranı diğer gelir durumuna sahip ailelerin oranından daha yüksektir.

Tablo 7. Öğrencilerin Ailelerinin Gelirine Göre Ailelerinin Spor Yapmalarını Destekleme Durumu

Ailenin Spor Yapmalarını Desteklemesi	Gelir							Toplam	Ki-Kare	p
	Asgari Ücretten Az	Asgari Ücret (701 TL)	701-1000 TL	1001-1500 TL	1501-2500 TL	2501 TL ve Üzeri				
Evet	N	29	38	40	52	93	85	337		
	%	43,9	52,1	55,6	53,1	64,6	66,9	58,1		
Kısmen	N	28	25	22	33	44	34	186		
	%	42,4	34,2	30,6	33,7	30,6	26,8	32,1	19,347	0,036*
Hayır	N	9	10	10	13	7	8	57		
	%	13,6	13,7	13,9	13,3	4,9	6,3	9,8		
Toplam	N	66	73	72	98	144	127	580		
	%	100	100	100	100	100	100	100		

*(P<0.01)

Öğrencilerin ailelerin gelir durumuna göre spor yapmalarını destekleme durumlarına bakılmıştır ve gruplar arasında anlamlı sonuçlar elde edilmiştir (Ki-Kare:19,347, p:0,036). Ailesinin geliri asgari ücretten az olanların % 43,9'unun ailesi spor yapmayı destekliyor iken geliri asgari ücret (701 TL) olanların % 52,1'inin, 701-1000 TL arasında geliri olanların % 55,6'sının, 1001-1500 TL arasında geliri olanların % 53,1'inin ailesi, 1501-2500 TL arasında geliri olanların % 64,6'sının ve 2501 TL ve üzeri geliri olanların ise % 66,9'unun ailesi spor yapmayı desteklemektedir. Gelir düzeyi arttıkça öğrencilerin ailelerinin spor yapmayı destekleme oranı da arttığı söylenebilir.

TARTIŞMA

Araştırmada elde edilen bulgulara göre; Öğrencilerin cinsiyet, yaş ve ailelerinin gelir seviyeleri yüksek orta ve alt gelir olarak gruplandırıldığında orantılı bir dağılımın olduğu görülmektedir(Tablo 1). Öğrencilerin cinsiyetlerine, oturdukları semte, ailelerinin gelir durumuna göre boş zamanlarında spor yapma durumları incelendiğinde (Tablo 2) erkeklerin % 39,2'si boş zamanlarında spor yapıyor iken kadınların % 10,9'u boş zamanlarında spor yaptığı görülmektedir. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre boş zamanlarında spor yapma durumları arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Erkeklerin boş zamanlarında spor yapma oranı kadınların boş zamanlarında spor yapma oranlarından yüksek olduğu görülmektedir. Farklı bir çalışmada

Temel (2004), çalışmamızı destekler şekilde erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre boş zamanlarında daha fazla spor yaptığını tespit etmiştir. Benzer bir çalışmada ise Bodur (1988), kadın öğrencilerin % 17,7'sinin erkek öğrencilerin % 5,5'nin sporla ilgilenmediklerini, erkek öğrenciler ile kadın öğrencilerin spora katılım oranları karşılaştırıldığında erkek öğrencilerin spora katılımının daha fazla olduğunu bulmuştur. Bu çalışmada elde edilen sonuçları ilgili literatürün desteklediği görülmektedir.

Öğrencilerin cinsiyetlerine ve ailelerinin gelir durumuna göre spora ilgi duyma durumlarına incelendiğinde (Tablo 3) erkeklerin % 82,2'si spora ilgi duyuyor iken kadınların % 61,3'ü spora ilgi duymaktadır. Öğrencilerin cinsiyete göre spora ilgi duyma durumları arasında fark bulunmaktadır. Erkeklerin spora ilgi duyma oranının kadınların spora ilgi duyma oranlarından yüksek olduğu görülmektedir. Civil (2007) ve Temel (2004), çalışmalarında sportif etkinliklere katılanların büyük çoğunluğunu erkek öğrenciler oluşturduğunu bulmuştur. Bu durum toplumumuzda kadın ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerinin kültürel ve coğrafi ve ekonomik etkenlerin etkisi altında olduğunu göstermektedir. Bu etkiden dolayı da birçok spor çalışmasına ve bazı sosyal etkinlik çalışmalarına kadınların katılımının uygun olmadığı görülmektedir.

Gelir seviyesi ile boş zamanlarda spor yapma karşılaştırıldığında bu iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Benzer bir çalışmada Filiz ve Pepe (2005), yaptıkları araştırmada elde edilen verilerde Burdur ilinde aktif spor yapanların sosyo-ekonomik yönden alt ve orta tabakaya yakın bireylerin ve ailelerin çocukları olduklarını tespit etmiştir. Temel (2004), araştırmasında gelir seviyesi ve boş zamanlarda spor yapma arasında anlamlı ilişki olmadığını bulmuştur. Gelir seviyesi ve boş zamanlarda spor yapma arasında anlamlı ilişkinin olmadığı görülen çalışmalardaki katılımcıların yaşlarının bizim çalışmadaki katılımcıların yaşlarından büyük olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçtan hareketle küçük yaşlardaki öğrencilerin spor yapmalarının gelir seviyesi ile doğru orantılı olmasına en büyük etken ailelerinin maddi ve manevi destek sağladıkları oranda öğrencilerin sosyal ve sportif faaliyette bulunmasıdır. Öğrencilerin yaşları büyüdükçe bu durumun değişmesi, öğrencilerin yaşları itibariyle kendi kararlarını alabilecek konumda olmaları ve ailelerine bu kararları kabul ettirebilmeleridir.

Öğrencilerin spora ilgi duymama nedenlerine ilişkin dağılımlar incelendiğinde (Tablo 4) öğrencilerin spora ilgi duymama nedenlerine baktığımızda öğrencilerin % 2,4'ü boş vakti olmadığından dolayı spora ilgi duymuyor iken % 2,4'ü spora ilgi duymamakta, % 0,5'i rahatsızlığından dolayı spora ilgi duymamakta, % 0,9'u ailesi izin vermediğinden dolayı spora

ilgi duymamakta ve % 1,0'i ise çevresi spor yapmasını uygun bulmadığından dolayı spora ilgi duymamaktadır. Çakmakçı (2001), çalışmasında öğrencilerin spora ilgi duymama nedenleri olarak % 15,10 boş vaktim olmadığı için, % 10,00 spor dışında etkinlikler yaptığını, % 6,02 spora ilgi duymadığı, % 3,50 rahatsızlığından dolayı spora ilgi duymadığını belirtmiştir. Sonuçlar incelendiğinde öğrencilerin spora ilgi duymama nedenlerinin oranları arasında farklılıklar görülmektedir.

Öğrencilerin ailelerinin gelir durumuna göre düzenli olarak spor yapma durumları incelendiğinde (Tablo 5) gelir düzeyi arttıkça öğrencilerin spora ilgi duyma ve düzenli spor yapma oranı da arttığını söyleyebiliriz. Çalışmamızı destekler farklı çalışmalarda Güçlü (1996) gelir seviyesi arttıkça spora olan ilginin de arttığını bulmuştur. Göktaş ve (1994) çalışmasında aylık gelir yükseldikçe spora olan ilgi artmaktadır. Aylık geliri düşük olanların sporla ilgilenme oranları % 3,8 iken gelir seviyesi yüksek olanların oranı % 31,1 olarak bulmuştur.

Öğrencilerin ailelerinin gelir durumuna göre spor yapmalarını engelleyen sebepler incelendiğinde (Tablo 6) spor yapmayı engelleyen en belirgin sebepler 'yeterli zamanın olmaması, çevremde yapmak istediğim spora ait tesisinin olmaması, ailemin spor yapmama olumlu yaklaşmaması, spor yapmamın okul başarıma olumsuz etkisinin olacağına ait kişisel düşüncem' gibi etkenlerin olduğu görülmektedir. Elde edilen verilerden harekele sosyo-ekonomik yapının ve ailelerin spora karşı tutumlarının insanların spora yönelik ilgileri üzerinde etkisinin olduğunu söyleyebiliriz.

Öğrencilerin ailelerinin gelirine göre ailelerinin spor yapmalarını destekleme durumu incelendiğinde(Tablo 7) öğrencilerin ailelerinin gelir durumuna göre ailelerinin spor yapmayı destekleme durumları arasında bir ilişki bulunmaktadır. Gelir düzeyi arttıkça öğrencilerin ailelerinin spor yapmayı destekleme oranı da artmakta olduğu görülmektedir. Göktaş (1994), yaptığı çalışmasında aylık geliri yüksek olan ailelerin çocuklarının spor yapmalarını desteklediğini belirtmiştir. Ailelerin çocuklarının spor yapmalarını desteklemesi gelir seviyeleri ile doğru orantı göstermektedir. Ailelerin sporu desteklemesi çocukları daha iyi motive olmalarını sağlamakta ve sporla uzun süre uğraşmasına olanak vermektedir. Benzer çalışmada Sezen (2007), asgari ücretten daha az maaşla geçinen ailelerin, çocuklarının spora katılmalarına maddi olarak daha fazla destek verdiği tespit eden Sezen çalışmamızın aksi bir sonucu elde etmiştir. Farklı bir çalışmada; Bourdieu (1984), düzenli spor aktivitesine katılımın çeşitlilik gösterdiği sonucuna varmıştır, böylece sınıf veya eğitim seviyesi yükseldikçe, birey sporda daha sık yer almıştır. Bourdieu (1978), hem farklı sporlara olan talebi hem de spor zevkini kazanmada insan grupları arasındaki farkları incelemiştir. Spor tercihleri, sınıf tabanlı bir zevk

sisteminden kaynaklanmış ve tercihler, ekonomik sermayenin ve kültürel sermayenin dönüşümü olarak görülebilen ekonomik sermaye ve boş zaman gibi sermayelerle belirlenmiştir. Bourdieu ayrıca farklı sporların tercihinde sınıfsal farklılıklar tespit etmiştir. Ayrıcalıklı sınıflar, jimnastik ve dağcılık ile birlikte golf, ata binme, kayak ve tenis gibi en belirgin bireysel sporları tercih etmişlerdir. Orta sınıfların benzer bir sağlık kültürünü benimsemişlerdir. Orta sınıflar ayrıca basketbol, hentbol ve futbol gibi takım sporlarını da tercih etmişlerdir. Spor, işçi sınıfı için farklı bir amaca hizmet etmiştir. Amaçları; vücut geliştirme, ağırlık kaldırma ve boks veya güreş gibi mücadele sporları gibi bireysel sporların tercih ederek güçlü bir bedene sahip olmaktır.(Bourdieu, 1978). Bu çalışmadan gelir seviyesi ve sınıf farklılıklarının spora katılımı etkilediği hadde tercih edilen spor branşı üzerinde bile etkili olduğu görülmektedir.

SONUÇ

Bu sonuçlardan elde edilen verilerden hareketle sosyo-ekonomik yapının insanların özellikle küçük yaşlardaki öğrencilerin spora olan ilgilerini etkilediğini söyleyebiliriz. Sosyo-ekonomik yapıları farklı öğrencilerin spora ilgilerine etki eden en önemli faktörlerin ailelerinin gelir seviyesi, okul başarısının düşecek olması endişesi, yeterli zamanın olmaması, öğrencilerin çevrelerinde ilgi duydukları sporlara ait tesisinin olmaması, ailelerin spora yapmaya olumsuz yaklaşımı ve cinsiyet farklılıklarının olduğu görülmüştür.

KAYNAKLAR

- Akandere, M., Baştuğ, G., Akdoğan, Z.,**(2009). Erkek Maratoncularda Sosyal Çevre ve Ekonomik Durumun Spora Yönelmeye Etkisi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 22: 459-465.
- Bodur, F.,** (1988). Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Eğilimleri. Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bırol, S. Ş.,** (2007). Türkiye'deki Çim Hokeyi Ve Buz Hokeyi Sporcularının Sosyo-ekonomik Yapıları. Branşlara Katılım Nedenlerinin ve Beklentilerinin Araştırılması: Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Bourdieu, P.,** (1978) Sport and social class. Social Science Information 17(6): 819 –840.
- Bourdieu, P.,** (1984) Distinction: A Social Critique of the Taste Judgment Cambridge. MA: Harvard University Press.
- Civil, T.,** (2007). Ortaöğretim Kurumlarında Ders Dışı Sportif Etkinliklere Katılan Öğrencilerin Sosyo-ekonomik Yapılarının Araştırılması (Giresun ve Trabzon İli Örneği). Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çakmakçı, S.,** (2001). Okullarda Beden Eğitimi Dersi Faaliyetlerinin Öğrencilerin Sosyalleşmesine etkileri. Yüksek Lisans Tezi. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çolakoğlu, T.,** (2004). Sporun Topluma Yaygınlaştırılması Açısından Okul Sporları (Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Görüşleri Üzerine Bir Araştırma). Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Devecioğlu, S., Sarıkaya, M.,** (2006). Sporcu Öğrencilerin Sosyo-ekonomik Değişkenler Işığında Profillerinin Belirlenmesi. Sosyal Bilimler Dergisi,16(2): 301-314.
- Filiz, Z.,** (2010). Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşmesinde Spora Katılımın değerlendirilmesi, Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi. Dergisi. 4 (3):192-203.

11. **Filiz, K., Pepe, K.,** (2005). Burdur İlinde Spora Katılımın Sosyo-ekonomik Boyutunun Araştırılması. I.Burdur Sempozyumu.
12. **Fişek, K.,** (1998). Dünya’da ve Türkiye’de Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Spor Yönetimi. Ankara: Bağırhan Yayınları.
13. **Güçlü, M.,** (1996). Üniversite Öğrencilerinin Spora İlgilerine Etki Eden Faktörler. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü.
14. **Göktaş, Z.,** (1994). Farklı Sosyo-ekonomik Yapıdaki Orta Öğretim Kurumlarında Okuyan Öğrencilerin Spora Katılımına Etki Eden Faktörler. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü.
15. **Gönülaçar, Ö.,** (2010). T.v.f. Antrenör kurslarından mezun olan voleybol antrenörleri ile Bakanlık. Voleybol etkinlikleri içerisinde yer alan beden eğitimi öğretmenleri arasındaki bazı sosyo-ekonomik ve eğitim düzeylerinin karşılaştırılması. Yüksek lisans tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
16. **Kazak, H.,** (2010). İlköğretim Öğrencilerinin Spora Başlamasında Sosyal Faktörlerin Rolü (Muş İli Örneği). Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
17. **Karasar, N.,** (2005). Bilimsel araştırma yöntemleri. 15. Baskı, Ankara: Nobel Yayınevi.
18. **Kale, R.,** (1994). Toplum ve Olimpik Başarı. Türkiye ve Olimpiyat Sempozyumu, İstanbul.
19. **Kılıçgil, E.,** (1998). Sosyal Çevre-Spor ilişkileri. Ankara: Bağırhan Yayınları.
20. **Özbaydar, S.,** (1983). İnsan Davranışının Sınırları ve Spor Psikolojisi. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
21. **Sezen, G.,** (2007). Sosyo-ekonomik Yapısı Düşük Öğrencilere Yönelik Ders Dışı Etkinliklerin Sağlanması. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
22. **Seven, N.,** (2003). Amatör Sporcularda Sosyo-ekonomik Düzeyin Belirlenmesi (Samsun il Örneği). Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
23. **Sönmez, V.,** (2009). Eğitim Felsefesi. 9.Baskı. Ankara: Anı Yayınevi.
24. **Şahan, H.,** (2007). Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Spor Aktivitelerinin Rolü. Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
25. **Tel, M.,** (2003). Çocuklarda Sosyalleşme Araçlarının Spora Yönlendirme Durumları Üzerine Araştırma. Elazığ: Fırat Üniversitesi Sivrice Meslek Yüksekokulu.
26. **Temel, C.,** (2004). Farklı Sosyo-ekonomik Düzeylerde Bulunan Orta Öğretim öğrencilerinin Spora İlgileri. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
27. **Tunçalp, Ö.,** (2011). Seçilmiş Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Beden Eğitimi ve Spor Aktivitelerinin Rolü ve Önemi. Yüksek Lisans. Konya: Tezi Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü.
28. **Yetim, A.,** (2005). Sosyoloji ve Spor, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.